1. poglavlje

LEONARD

Leonarda je uz veselo prikrivene teškoće odgajala samo majka, nakon što mu je otac tragično preminuo tijekom poroda. Iako po prirodi nije bila borbenog duha, učila ga je da na život gleda kao na niz malih događaja, gdje se svaki od njih može riješiti na svoj način. Bila je osoba kojoj je dobrota bila nešto sasvim uobičajeno, osoba kojoj je jedina prihvatljiva izlika za to da nemaš hranilicu za ptice straga u vrtu ta da je imaš sprijeda.

Kako to ponekad biva s dječacima kojima su igre draže od sporta, Leonard je imao malo prijatelja, ali mnogo ideja. Njegova je majka intuitivno shvaćala da djeci kao što je Leonard samo treba netko tko će ih slušati. Tako bi na putu prema trgovini raspravljali o ugorima, a na povratku bi vodili dubokoumne razgovore o Saturnovim prirodnim satelitima; za vrijeme kupanja

razgovarali bi o plimnim valovima, a laku noć bi si poželjeli uz kratki razgovor o muškarcu s najduljim noktima iz „Guinnessove knjige rekorda“. Ali Leonard je odrastao u doba kad tiha, maštovita djeca još nisu imala privilegiju presumpcije nevinosti. Majka bi mu se često našla u situaciji da mora zauzeti njegovu stranu protiv tvrdoglavih učitelja koji su se žalili da im je nemoguće doprijeti do njega. S majčinskim strpljenjem i izdržljivošću sama bi sjedila na roditeljskim sastancima i objašnjavala da on – kao i njegov pokojni otac – „jednostavno nema lice na kojem se vidi aha-trenutak“.

Čak i kad je Leonard ušao u tridesete, majka se i dalje voljela brinuti o njemu: za ručak mu je kupovala omiljenu šunku – onu prožetu s manje žilica, pokraj kreveta mu je ostavljala čaj da ima kad se probudi, i peglajući dobronamjerno stvarala nabore na njegovim trapericama, koje je Leonard poslije potajno popeglavao. Za brižnost joj se odužio praveći joj društvo kad je ostarjela i općenito je uključujući u svoj nepretrpani život.

Leonard nije bio posve siguran kad je njihov odnos iz isključivo rodbinskog prerastao u partnerski. Iako društvo još mora zauzeti službeni stav o situaciji u kojoj odrasli sin živi s majkom udovicom, jasno je da se

na to ne gleda kao na nešto poželjno. Ako je netko to i primijetio, mogao je pretpostaviti da je ona dominantna ili da njemu nedostaje inicijative, a možda i seksualne želje. No, zapravo, nijedno od njih nije nastojalo ograničavati ili ometati ovo drugo; oboje su bili neovisni ljudi koji su voljeli svoj prostor i koji su se, jednostavno, slagali. Leonard se, doduše, sjetio određene nelagode u vezi s prijedlogom da zajedno idu na odmor, iako nije bio posve siguran tko je od njih dvoje prvi to predložio. Kad majka i kći idu na odmor, to je, naravno, sasvim normalno, a kad otac i sin idu na putovanje, to je nadaleko poznato kao način sazrijevanja. No kad majka i sin idu zajedno na odmor, pretpostavlja se da je jedno od njih na teret drugome. Ali, istini za volju, dobro su se slagali kao suputnici. Ona je voljela hodati i bila je u dobroj kondiciji za muzeje, jer je mogla u cijelosti obići bilo koju razumnu izložbu, a da joj pažnju ne odvuku suvenirnice koje su mamile umorne žene upola mlađe od nje. Oboje su voljeli crkve, a iako Leonard nije bio religiozan, većina svjetske umjetnosti jest. On bi uživao razgledavajući poznate slike i skulpture u europskim katedralama, dok bi njegova majka bila zaokupljena paljenjem svijeća u bočnoj kapeli za svog krhkog, davno preminulog muža.

Nikad zapravo nije ispitivala Leonarda za djevojke, zbog toga što je znala koliko je ta tema za njega delikatna, ali i zbog vlastitih dvojbi o tome živi li naizgled u celibatu zbog nedostatka zanimanja ili prilike. Što se tiče Leonarda, kod njega je to što je i dalje živio kod kuće s majkom utjecalo na određeno suzdržavanje iz praktičnih razloga. Pitao se što bi se dogodilo da je kući doveo neku djevojku i da su ih onda sutradan ujutro uz krevet dočekale dvije šalice čaja.

Njegova majka umrla je iznenada u snu jedne noći usred tjedna, ušuškana ispod pokrivača, s odjećom posloženom za sutradan: njezina urednost bila je znak poštovanja prema malim stvarima u životu. Liječnik je kao uzrok smrti naveo srčani udar, ali naglasio je da nema znakova patnje ili drame. Rekao je da je njezinu srcu vjerojatno „samo ponestalo otkucaja“.

Budući da je Leonard bio sramežljiv sin jedinac dvoje sramežljivih jedinaca, sprovod je bio malen. Prednji dio crkve bio je – osim Leonarda – takoreći prazan, jer su ljudi bili skloni podcijeniti bliskost s pokojnikom pa su sjedali nekoliko redova dalje nego što bi trebali. Kako nije imao širu obitelj na koju se mogao osloniti, Leonard je na sprovodu morao obavljati više zadataka odjednom: čitao je sveopću molitvu, prinosio je darove i brinuo se o svim ostalim sitnim poslovima koje inače obavljaju rodbina i svojta. Svećenikova propovijed bila je općenita, o smrti i nadi, zbog čega je Leonardu laknulo, jer njegova majka nije voljela kad ljudi život pokojnika sažmu u površnu karikaturu. Da je imao hrabrosti, Leonard bi progovorio i rekao da se njegova majka o svima u svom životu brinula kao za svoje ptice iz vrta, odnosno s bezuvjetnim zadovoljstvom i velikodušnošću.

U krematoriju, njezin je lijes pomalo zastajkujući prolazio na tračnicama kroz crvene zastore, što je podsjećalo na vlak duhova kojim se toliko voljela voziti u lunaparku. Budući da se bojala visina i naguravanja, lunapark joj je često predstavljao izazov, ali išla je onamo zbog Leonarda i uživala u vlaku duhova, jer je zapravo bila riječ o sporoj vožnji kroz mračnu, fluorescentnu umjetničku galeriju. Dok su zastori zastirali lijes uz taktove pjesme „Nothing Rhymed“ njezina omiljenog pjevača Gilberta O’Sullivana, Leonard je s naočala obrisao suzu i potom se kao siroče uputio prema obiteljskoj kući – sada svojoj kući.

Kad jedino dijete izgubi i drugog roditelja, na kalendaru generacija okreće se stranica. Moraju se riješiti praktične i organizacijske obveze, ali treba se suočiti i s općenitijim stvarima. Bili spremni ili ne, to dolazi. Posljedica je mješavina tuge i zbunjenosti. Upra-

vo u takvom stanju – u raspoloženju spuštenom za oktavu – Leonard je proveo prvih nekoliko tjedana nakon sprovoda: zurio bi u pitu koja se pekla u pećnici, zastao nad vrećicom sa suncokretovim sjemenkama kod hranilice za ptice, ili bi tužno oklijevao držeći marker u ruci iznad zapisa u TV-vodiču. Da ste ga u tom razdoblju pitali o čemu razmišlja ili ga pak na neki uobičajeni način pokušali izvući iz tog stanja – odnosno, ometali ga bez razloga – on vam ne bi znao odgovoriti: njegova svakodnevna svijest vratila bi se poput mačke koja dođe kući nakon što je nekoliko dana izbivala bez objašnjenja.

Svaki put nakon večere sjedio bi na kauču, onako kako inače sjede samci kojima je vrijeme nešto što treba ispuniti, a ne provesti. Otvorio bi jednu od povijesnih biografija koje su strpljivo čekale na njegovoj polici i od kojih su neke bile obilježene straničnikom nakon prvih par stranica, još u djetinjstvu glavnih likova. Knjižare je smatrao utješnim mjestima, a kupovanje knjiga utješnom aktivnošću, ali ovih dana bio je odsutan kao čitatelj – čin čitanja bio je daleko usamljeniji bez majke koja se u pozadini mota po kući. Sjedio bi za stolom i pokušavao precrtati crteže iz *Godišnjaka za promatrače ptica* – bijelog žalara kako skakuće uz obalu, ili njorku koja ima jaja u obli-

ku kruške da se ne bi otkotrljala s litice – ali kako nije imao kome pokazati crteže, prestao je mariti za detalje na perju i nijanse boja. I, naravno, uvijek je tu bio i televizor, najbolja od svih mogućnosti, iako neobično dalek sad kad više nije bilo nekoga na kauču s kim je mogao razgovarati o tome.

Da je Leonard bio drukčiji tip osobe, možda bi otišao u *pub* na večernje druženje s prijateljima uz pikado, domino, kartanje ili neke druge zatvorske igre, no tih ga dana ništa nije činilo tako usamljenim kao pomisao na druženje s ekstrovertima. U takvim trenucima shvaćamo tko su nam pravi prijatelji, ili u Leonardovu slučaju, posjećujemo jedinog prijatelja. I tako je Leonard, da bi izbjegao ili ispunio to dosadno poglavlje večeri, po navici počeo pronalaziti utočište u društvu Gladnoga Paula.